

Inrichtingsplan Deinum-Oost

Inrichtingsplan Deinum-Oost

Opgesteld door H+N+S Landschapsarchitecten,
in opdracht van de Gemeente Menameradiel

Januari 2014

H+N+S Landschapsarchitecten

Soesterweg 300, 3812 BH Amersfoort

Postbus 1603, 3800 BP Amersfoort

T 033 432 80 36 ■ F 033 432 82 80

E mail@hnsland.nl ■ W www.hnsland.nl

Inhoudsopgave

1. Inleiding	7
2. Analyse en uitgangspunten	9
2.1 Analyse plangebied	9
2.2 Analyse programma	14
2.3 Uitgangspunten voor het ontwerp	17
3. Inrichtingsplan	19
3.1 Verbindende bomenweide	22
3.2 Deinumervaat	25
3.3 Woonvelden	31
3.4 Sportvelden	41
3.5 Entreegebied	42
3.6 Beeld op grotere schaal	47
3.7 Globale oppervlaktes	49
4. Duurzaamheid	51
4.1 Duurzaamheidsaspecten	51
4.2 Flexibiliteit en fasering	55
Colofon	57

Plangebiet

INLEIDING

Met de aanleg van de Rijksweg 31 Leeuwarden zal de oostrand van Deinum ingrijpend veranderen. Door het overbodig geworden wegtracé van de N31 tussen Marsum en Deinum/Boksum, inclusief talud en geluidswallen te verwijderen, ontstaat de kans om Deinum een nieuwe dorpsrand te geven met zicht op de historische Hegedyk en de voormalige Middelzee. Ook liggen er kansen om het landschap dat doorsneden werd door de N31 weer in samenhang te herstellen.

De opruimwerkzaamheden van de weg zijn gepland in 2015. Daarna zal het gebied heringericht kunnen worden. Hiertoe is er een concrete visie op de inrichting van het gebied nodig, deze wordt in voorliggend inrichtingsplan uiteengezet. Het plangebied is op de kaart hiernaast weergegeven.

In 2008 is er door het dorp zelf een plan gemaakt voor dit gebied. Hier was veel draagvlak voor, maar het plan lijkt gezien de huidige economische situatie, ingestorte huizenmarkt en demografische ontwikkeling niet meer realistisch. In een aantal gesprekken met de gemeente en het dorpsbelang in de zomer/najaar van 2012 zijn de wensen vanuit het dorp besproken en is gekeken wat op dit moment haalbaar lijkt. De nieuwe visie zal zich beperken tot het tracé van de te verwijderen weg en aansluitende,

directe omgeving en kent een minder omvangrijk programma.

Het inrichtingsplan is middels een aantal werksessies samen met het dorpsbelang en de gemeente ontwikkeld. Belangrijk uitgangspunt is het behoud en versterking van de bestaande kwaliteiten, alsook het benutten van de bijzondere kansen die het verwijderen van de weg met zich mee brengt. Daarbij is de faseerbaarheid van het plan, gezien de onzekerheid in bijvoorbeeld de woningbouwontwikkeling, van groot belang. Dit betekent een geleidelijke ontwikkeling met een dorps schaal en maat. De nieuwe dorpsrand zal vanaf het oosten gezien het nieuwe gezicht worden van Deinum.

Het programma voor het gebied is tijdens de genoemde gesprekken tussen het dorp en de gemeente verkend. Een belangrijk onderdeel hiervan wordt gevormd door sportvoorzieningen, woningbouw en de wens tot een nieuw haventje en verbeterde routes naar het ommeland.

In het eerste hoofdstuk geven we een beknopte analyse van het plangebied en het beoogd programma en benoemen we de uitgangspunten voor het ontwerp. In het tweede hoofdstuk wordt het inrichtingsplan uiteengezet. Het laatste hoofdstuk gaat in op de duurzaamheidsambities.

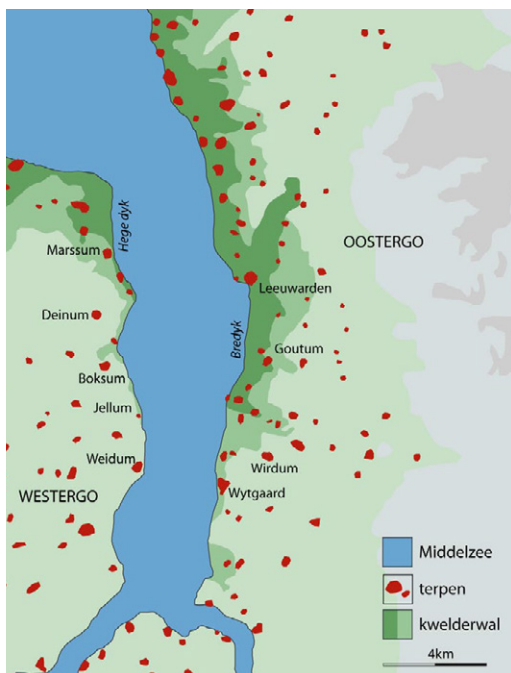
Dorpscentrum van Marsum

2 ANALYSE EN UITGANGSPUNTEN

In dit hoofdstuk geven we eerst een beknopte analyse van het plangebied. Daarbij kijken we naar de huidige kwaliteiten en knelpunten en zoeken we naar mogelijke aanknopingspunten voor de nieuwe inrichting van het gebied. Daarna gaan we in op het beoogd programma en de wensen vanuit de gemeente en het dorp. Deze analyse leidt tot een aantal uitgangspunten die de basis vormen voor het inrichtingsplan.

2.1 Analyse plangebied

Kenmerkend voor het landschap rondom Deinum is het onderscheid tussen de kwelderwallen en de Middelzeepolder. De kwelderwallen liggen hoger in het landschap en hebben een grillige, onregelmatige verkaveling dat tot uitdrukking komt in het wegen- en waterpatroon. Op de kwelderwallen liggen de beplante dorpen. De Middelzeepolder heeft een zeer open karakter met een meer rationele verkaveling. De grens tussen beide landschapstypen wordt gevormd door de Hegedyk.

Ontstaansgeschiedenis landschap

Openheid polder van de voormalige Middelzee

Hegedyk als markante landschappelijke grens

Beplante erven en dorpen op de kwelderwallen

Ontwikkeling Deinum

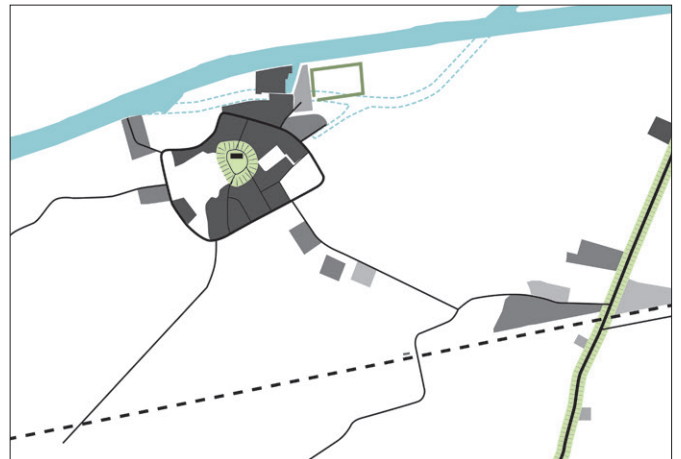
Deinum is een terpdorp met een zeer kenmerkende radiale structuur rondom de markant gelegen kerk. Het ligt op afstand van de Hegedyk en werd daarmee verbonden met een laantje, deze is later met de aanleg van de N31 doorsneden en omgelegd. Het beplante en besloten dorp staat in contrast met het open landschap. Deinum lag aan de Harlingertrekvaart en werd daarmee verbonden middels een kleine opvaart. Later is bij de aanleg van het Van Harinxmakanaal de trekvaart verlegd en verbreed. Toen is ook een nieuw haventje aangelegd. Met de aanleg van de spoorlijn is It Holt ontstaan. Met de grote stedelijke uitbreiding en aanleg van de N31 is de nauwe relatie tussen het dorp en het landschap veranderd.

Situatie omstreeks 1832: Duidelijk terpstructuur, radiale infrastructuur met uitlopers naar buiten, opvaart naar dorp, gelegen op afstand van de Hegedyk

Situatie omstreeks 1900: aanleg spoorlijn, ontwikkeling It Holt aan het spoor, uitbreiding Deinum d.m.v. erven

Situatie omstreeks 1961: verlegging Harlingertrekvaart, aanleg nieuwe haven, aanleg sportveld

Situatie omstreeks 1982: aanleg N31, verbinding met It Holt doorsneden, uitbreidingswijk oostzijde Deinum, uitbreiding sportvelden

Situatie omstreeks 2008: verdere uitbreiding oostzijde + aanleg parkrand, uitbreidingswijk zuidzijde

Westelijke dorpsrand: het landschap prikt het dorp in

Noordelijke dorpsrand: voorkanten aan het landschap

Oostelijke dorpsrand: stevig beplante talud van de N31

Zuidelijke dorpsrand: waterrijke rand aan het spoor

Dorpsranden

In de huidige situatie is er een sterk contrast tussen de noord- en westzijde van het dorp en de zuid- en oostzijde. Aan de west- en noordzijde is de historische structuur van het terpdorp nog goed afleesbaar. Er is een sterke verweving tussen dorp en landschap, het is een half open rand waarbij het landschap op een aantal plekken het dorp in prikt. De woningen zijn afwisselend richting het dorp en het landschap georiënteerd. Aan het Van Harinxmakanaal liggen twee woonclusters.

Aan de zuid- en oostzijde zijn grotere dorpsuitbreidingen aangelegd. Het dorp wordt hier begrensd door de spoorlijn en de N31. Er is een minder nauwe relatie met het landschap, het dorp is meer naar binnen gekeerd. Aan de zuidzijde ligt een parkrand met een open karakter van open water, riet en verspreide bomen. De achtertuinen grenzen aan de parkrand. Er loopt een wandelroute.

Langs de oostzijde is het sterk beplante talud van de N31 beeldbepalend. Ook hier ligt een openbare groenzone met daaraan gelegen achtertuinen. Tussen de parkrand en de N31 ligt een open grasveld (Koningsveld). Er loopt een wandelpad (Flûgelpaad). Het verkeersknooppunt bij de N31 en het station is zeer groot opgezet en beeldbepalend.

Contrast dorpsranden: west/noord en oost/zuid

Zicht op de westzijde van Deinum: markante ligging kerk op terp, half open rand, landschap prikt in het dorp

Zicht op de noordzijde van Deinum: woonclusters aan het kanaal afgewisseld met open ruimtes

Zicht op de zuidrand van Deinum: parkrand achter de spoorlijn

Zicht op de oostrand van Deinum: verscholen ligging achter het stevig beplante talud van de N31

Het Koningsveld: uitgangspunt is om een dergelijke open plek, waar ruimte is voor diverse dorpsactiviteiten te behouden

Wandelpad langs het Van Harinxmakanaal: de relatie met het water is een grote kwaliteit

't Fûgelpaad. Behoud van een doorgaand wandelpad langs de dorpsrand is een ambitie

Het gebied is erg nat: meer ruimte voor waterberging en een betere ontwatering is nodig

Woningen aan de parkschil. Bij de uitbreiding afstand houden tot de bestaande woningen

Knooppunt van de N31, opgang naar het station. De herstructurering van deze plek biedt kansen

De sportvelden: uitbreiding en bij voorkeur verplaatsing

Stationsomgeving

2.2 Analyse programma

Met het verwijderen van de N31 ontstaat uitbreidingsruimte aan de oostzijde van Deinum. Vanuit het dorp en de gemeente zijn er een aantal wensen met betrekking tot de invulling van dit gebied. Het dorp heeft daartoe al in een eerdere fase een plan gemaakt (Deinumer Perspectieven, 2008). De uitgangspunten en ambities die daarin verwoord zijn, zijn zoveel mogelijk meegenomen in de uitwerking van het voorliggende inrichtingsplan.

Sport

Momenteel is er in het dorp een voetbal-, korfbal- en kaatsvereniging. Met name doordat de conditie van de velden onvoldoende is voor het intensieve gebruik, is er momenteel onvoldoende capaciteit. Er is een wens om het aantal velden uit te breiden en om het complex te verplaatsen

naar een zone die minder nat is. Ook is er een wens voor een passend clubgebouw, deze mag voor de verschillende verenigingen gecombineerd worden. De wens is om de sportvelden dichtbij het dorp te situeren en om voldoende ruimte te hebben om in de toekomst mogelijk verder uit te breiden. Ook dient er voldoende parkeergelegenheid te zijn (ca. 25-30 plaatsen en ruimte voor overloopparkeren). Het kaats- en korfbalveld mag gecombineerd blijven, mits de twee gewenste velden naast elkaar liggen. Door één voetbalveld in kunstgras uit te voeren, zijn twee velden voldoende. De wens is om het kunstgrasveld te verlichten.

Woningbouw

De woningmarkt is onzeker, wel lijken er kansen te liggen voor nieuwbouw in Deinum. Recentelijk zijn vijf woningen door de wooncorporatie gebouwd bij de oude haven (inbreiding). Voor de oostrand gaat

Huidige situatie:

- 1 wedstrijdveld voetbal (gras)
- 1 trainingsveld voetbal (gras)
- 1 kaats/korfbalveld (gras)

Gewenst:

- 1 wedstrijdveld voetbal (kunstgras, verlicht)
- 1 wedstrijdveld voetbal (gras)
- 2 gecombineerde kaats/korfbalvelden

om een bescheiden opgave die gefaseerd uitgevoerd kan worden. Er is vraag naar gemengde woningtypes, waaronder ook levensloopbestendige woningen en woningen voor starters.

Haven

Er een wens om een haventje te realiseren aan het Van Harinxmakanaal. Daarbij is een aandachtspunt de zuiging die optreedt vanuit het kanaal, deze dient zoveel mogelijk voorkomen te worden.

Stad-land

Vanuit het dorp is de wens om het laantje tussen Deinum en It Holt weer in ere te herstellen en daarmee de relatie tussen beide gebieden te versterken. Ook is er behoefte aan het versterken van de relatie tussen stad en land, o.a. door de aanleg van langzaamverkeerroutes.

Zwemplek

Er is behoefte aan een plek om te kunnen zwemmen. Nu gebeurt dat bij warm weer in het Van Harinxmakanaal, maar dat is niet ideaal, onder andere i.v.m. veiligheid.

Ontsluiting

Ten behoeve van de ontsluiting van het dorp is er gesproken over de mogelijkheid voor een tweede ontsluitingsweg, zodat de druk op de Spoorstrjitte wordt verminderd. Vooralsnog lijkt dit met de voorgestelde bescheiden woningbouwuitbreiding niet noodzakelijk en dit is in voorliggend inrichtingsplan niet opgenomen.

Entree clubhuis voetbal

Wedstrijdveld voetbal

Trainingsveld voetbal

Clubhuis kaats/korfbal

Model 1. Wegtracé als grens

Model 2. Verweving

Projectie van de historische lijnen op de huidige situatie

2.3 Uitgangspunten voor het ontwerp

Samen met de gemeente en dorpsbelang zijn een tweetal modellen verkend. In het eerste model blijft het tracé van de weg herkenbaar en vormt de nieuwe dorpsrand. Er wordt ingezet op een duidelijk begrensde, stevige, groene dorpsrand, maar wel met een sterke relatie met het landschap. In het tweede model wordt ingezet op landschapsherstel. Daarbij wordt de N31 volledig verwijderd en wordt het landschap dat doorsneden werd weer aangeheeld.

Deze modellenstudie, de voorafgaande analyse en het overleg daarover met de gemeente en dorpsbelang heeft tot een aantal uitgangspunten voor het ontwerp geleid die de basis vormen voor de verdere uitwerking van het inrichtingsplan. Daarin staat het tweede model centraal: herstel van het landschap en verweving tussen dorp en landschap. Dit is in lijn met de gekozen koers voor de andere te verwijderen tracés van de N31, namelijk tussen Marsum en Leeuwarden en tussen Deinum en Marsum.

Landschapsherstel

Het kenmerkende, knikkende verkavelingspatroon wordt weer aangeheeld, het programma voegt zich hierin. Hierbij wordt ingezet op een verweven dorpsrand, waarbij wordt voortgebouwd op de grote kwaliteit van de westelijke en noordelijke dorpsrand. Het voormalig verkeersknooppunt komt te vervallen, waardoor de kans ontstaat het historische laantje tussen Deinum en It Holt weer in ere te herstellen. Het gewenste haventje wordt aangelegd op het historische tracé van de Harlingertrekvaart. Oude lijnen vormen zo de inspiratie voor het nieuwe inrichtingsplan.

Voortbouwen op bestaande kwaliteiten

Met het verwijderen van de N31 ontstaat een bijzondere kans om een nieuwe dorpsrand van Deinum te maken en de relatie met het landschap te herstellen. Daarbij worden de kansen die hiermee ontstaan optimaal benut, maar wordt ook voortgebouwd op de bestaande kwaliteiten.

We noemen daarbij:

- de doorgaande wandelroute en parkrand langs het dorp
- het Koningsveld als uitloopruijme
- de bijzondere ligging van Deinum aan het Van Harinxmakanaal
- het zicht over het open landschap en de beslotenheid van het dorp daarbinnen
- de sterke verweving tussen dorp en landschap, zoals aan de westelijke- en noordelijke dorpsrand.

Flexibiliteit en faseerbaarheid

Een ander belangrijk uitgangspunt is dat het plan flexibel is en zowel groter als kleiner kan worden. Een plan dat ook na een eerste fase 'af' is. Daarbij gaat het om het gefaseerd kunnen ontwikkelen en het inspelen op nieuwe ontwikkelingen. Met name de woningmarkt is erg onzeker. Er wordt daarom ingezet op losse woonvelden die gefaseerd ontwikkeld kunnen worden en afhankelijk van de vraag anders ingevuld kunnen worden. In de tussentijd is tijdelijk gebruik van de grond mogelijk. Zo kan het dorp organisch groeien met een dorpsse schaal en maat.

Duurzaamheid

Een speerpunt voor de gebiedsontwikkeling van Nieuw Stroomland (Leeuwarden West) is duurzaamheid. Er wordt daarom aandacht besteed aan specifieke thema's zoals groene energie, duurzaam waterbeheer, ecologie etc. In dit inrichtingsplan worden een aantal aspecten concreet uitgewerkt, andere spelen op een lager schaalniveau en zullen bij de nadere uitwerking meegenomen moeten worden.

Historisch beeld van het laantje Deinum - It Holt

3 INRICHTINGSPLAN

Het overbodig geworden tracé van de N31 wordt volledig verwijderd en het landschap wordt weer aangeheeld. Daarbij wordt de historische verkavelingsstructuur zoveel mogelijk hersteld.

Er wordt ingezet op een sterke verweving tussen dorp en landschap met de west- en noordzijde van het dorp als inspiratie. De woonvelden en het sportcomplex liggen als clusters in de nieuwe dorpsrand en worden geleed door groene ruimtes. De woningen staan zoveel mogelijk met hun voorkanten naar het landschap gericht; er wordt áán het landschap gewoond.

Er wordt een verbindende groen-blauwe structuur aangelegd die de verschillende onderdelen aan elkaar smeedt. Deze bestaat uit een bomenweide en de nieuwe Deinumer Vaart. De Deinumer Vaart loopt vanaf het Van Harinxmakanaal door de dorpsrand en verder door naar het zuiden om aan te sluiten op de Boksumersaal en vormt zo een aanvulling op het (vaar)waternetwerk. Aan de vaart ligt een kleine haven, als nieuw brandpunt van het dorp. De bomenweide vormt samen met de parkzone aan de zuidzijde van Deinum een doorgaande groene rand om het dorp.

Het voormalig verkeersknooppunt van de N31 wordt verwijderd en het historische laantje tussen Deinum en It Holt wordt

hersteld en vormt de nieuwe entree van het dorp. De toegangsweg vanuit het zuiden takt hier haaks op aan. In aansluiting op de lintwoningen bij It Holt is ruimte voor een aantal nieuwe woon-werkerven.

Het viaduct over de N31 richting It Holt wordt verwijderd en het stationsgebied wordt geherstructureerd om ruimte te maken voor de bushalte met keerlus en extra parkeren.

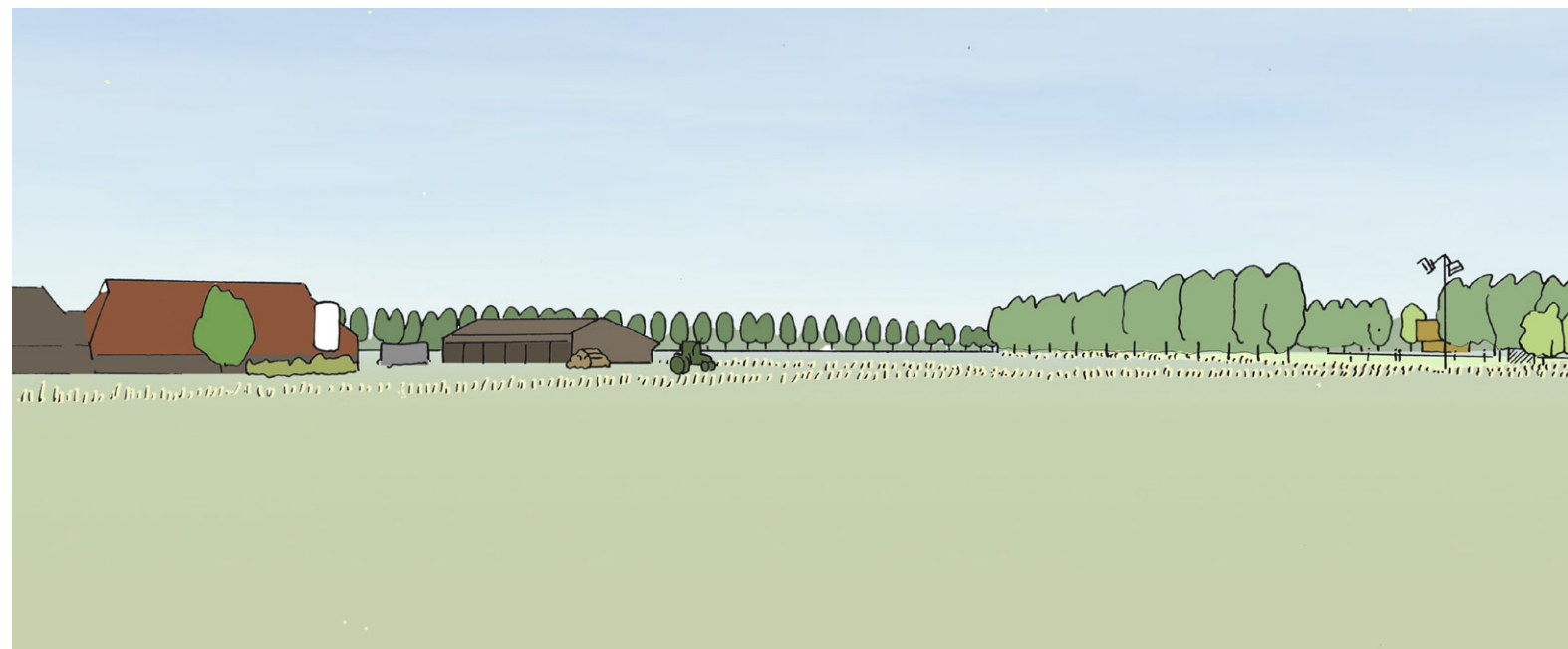
De sportvelden worden verplaatst naar een nieuwe lokatie aan de oostzijde van het dorp. Ze worden geclusterd en krijgen een gezamenlijk entree, parkeerterrein en clubhuis.

De woonvelden en het haventje worden ontsloten vanuit de bestaande dorpswegen. Door de bomenweide worden fiets- en wandelpaden aangelegd. De beoogde fietsbrug over het Van Harinxmakanaal komt bij voorkeur in de Hegedyk te liggen. Omwille van een goede fietsroute richting Leeuwarden, Marsum, Ritsumasyl en het ommeland wordt voorgesteld een fietspad aan te leggen aan de zuidzijde van het Van Harinxmakanaal welke richting het oosten aantakt op de Hegedyk.

Het plan is gefaseerd uit te voeren en voor de woonvelden zijn nog verschillende invullingen mogelijk.

Huidig zicht op de oostrand van Deinum: verscholen ligging achter het stevig beplante talud van de N31

Zicht op de oostrand volgens het nieuwe plan: Deinum krijgt een gezicht aan het landschap

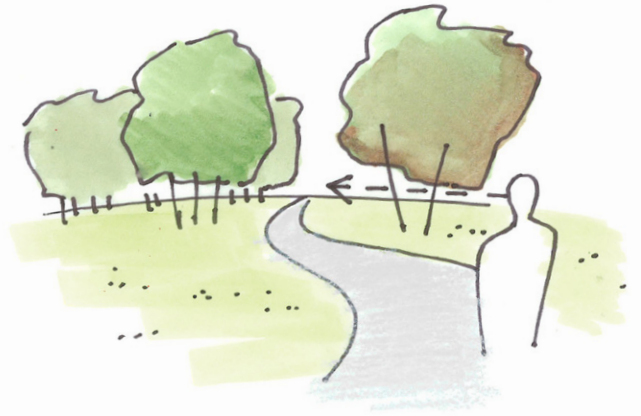

3.1 Verbindende bomenweide

De huidige parkrand als doorgaand element langs de zuidelijke en oostelijke dorpsrand wordt gezien als een grote kwaliteit. Hier wordt in het inrichtingsplan verder op voortgebouwd. Deze parkzone vormt het verbindende element waarin alle planonderdelen worden opgenomen.

De parkzone wordt vormgegeven als een transparante bomenweide: gras met verspreide boomgroepen, solitaire en incidenteel een heestergroep. Er wordt een gemengd assortiment parkbomen aangeplant (essen, iepen, beuk etc.). De bestaande grote bomen worden (waar mogelijk) behouden. Dit geldt met name voor de boomgroep ten zuiden van het koningsveld en rondom de sportvelden. Dichte onderbegroeiing en bosschages worden wel verwijderd. De beplanting op de taluds van de N31 zullen met de grondlichamen verwijderd worden.

Met de bomenweide wordt een groene buffer gecreëerd tussen de bestaande woningen aan de Mennerdahof en de nieuwe uitbreiding. De bomenweide heeft ecologische betekenis en kan een bijdrage leveren aan een groen en duurzaam woonmilieu (zie hoofdstuk 4. Duurzaamheid). Ook is ruimte voor extra waterberging, dit dient in overleg met het Waterschap en in relatie tot de aan te leggen vaarverbinding nader uitgewerkt te worden.

Beeldkwaliteitsprincipes:

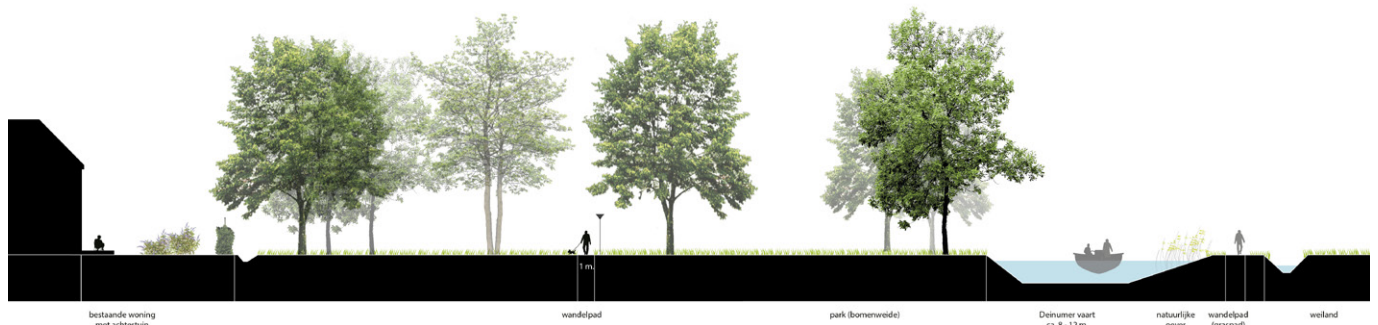
- open bomenweide, vrij zicht onder de boomkronen door
- grasweide met solitaire bomen, kleine boomgroepen en incidenteel een heestergroep
- gemengd assortiment (bv. es, iep, beuk, eik, kastanje)
- wandelpaden in halfverharding

Huidige situatie

Huidige situatie

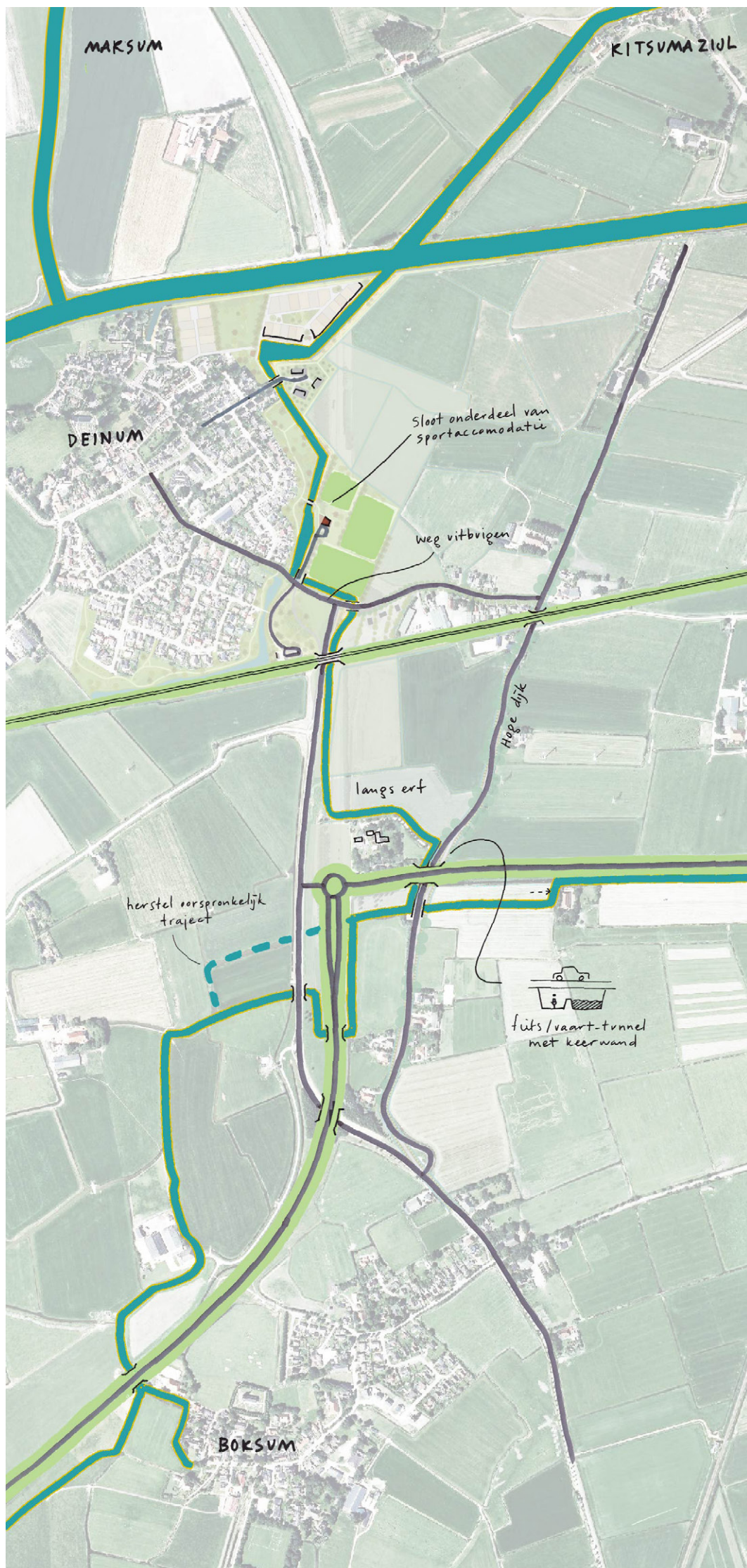
Doorsnede door de verbindende bomenweide 1:500

Referentiebeeld

Referentiebeeld transparante bomenweide

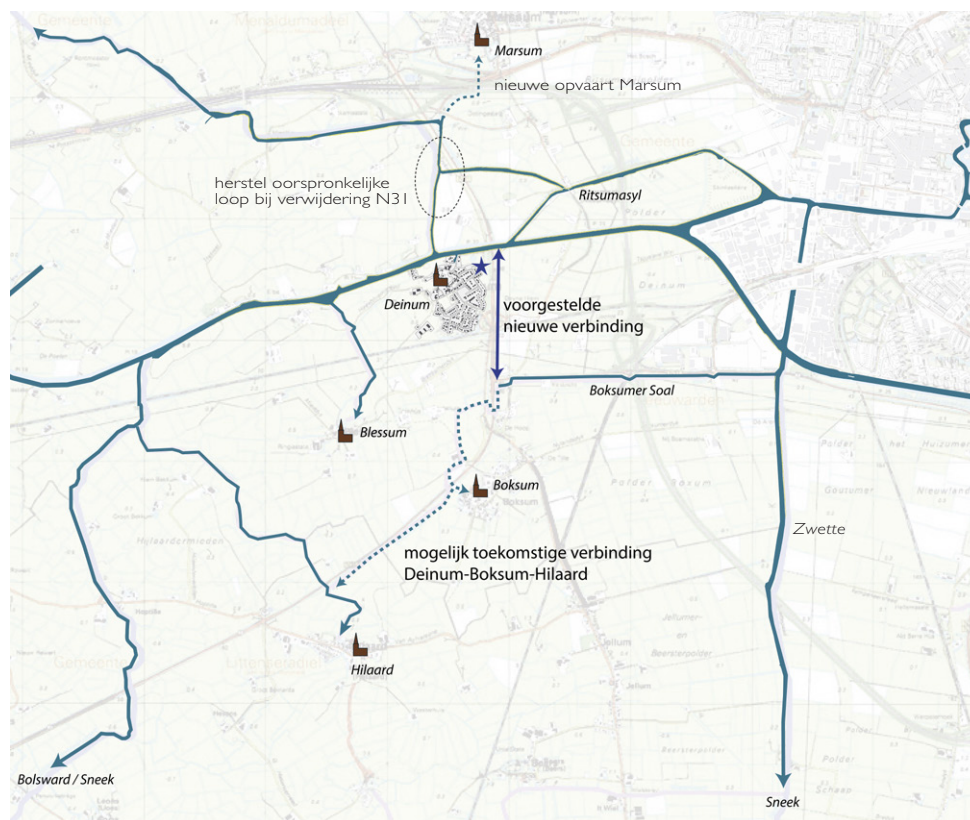
3.2 Deinumer Vaart

Naast de verbindende bomenweide vormt de Deinumer Vaart een belangrijk verbindend element van de nieuwe dorpsrand. Het eerste deel van het tracé volgt de historische loop van de Harlingertrekvaart. Hier wordt het nieuwe haventje aangelegd (ca. 10-15 ligplaatsen), wat een nieuw brandpunt in het dorp zal vormen. Ook biedt het haventje een bijzondere woonkwaliteit.

Vanaf de haven loopt de vaart door de bomenweide, langs de sportvelden (waar tevens ruimte is voor een zwemplek), langs de toegangslaan van Deinum en onder het spoor door richting het zuiden. Hier volgt de vaart het tracé van de voormalige N31 en sluit vervolgens aan op de Boksumer Soal, welke aansluit op de Zwette. De ambitie is om op termijn ook de verbinding met de Boksumervaart en de Hilaardervaart te leggen, zodat Boksum weer bereikbaar wordt over water. Dit kan door de huidige

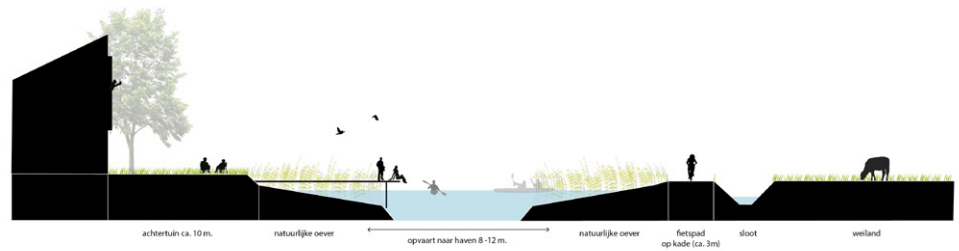
kunstwerken op te waarderen, mooier zou zijn om de kronkel t.p.v. de N359 recht te trekken volgens het historische tracé (zie stippellijn in kaart). Voor de aansluiting op de Boksumer Soal stellen we voor om de opvaart ten noorden langs het erf te leggen en samen met de Hegedyk (fietstunnel) onder de afrit van de Rijksweg 31 (Hendrik Algrawei) door te laten lopen. Voor de aansluiting op de Boksumer Soal richting de Zwette betekent dit dat de Boksumer Soal iets naar het zuiden moet worden verplaatst om voldoende ruimte te hebben voor een fietsbrug (Hegedyk) over het water. Om zuiging in het vaart zoveel mogelijk te voorkomen worden natuurlijke rietoevers (plasdras) aangelegd en een aantal scherpe knikken in het tracé.

Met de aanleg van de Deinumer Vaart wordt een ontbrekende schakel in het recreatief vaarwaternetwerk hersteld, het areaal oppervlaktewater vergroot en ecologische betekenis toegevoegd.

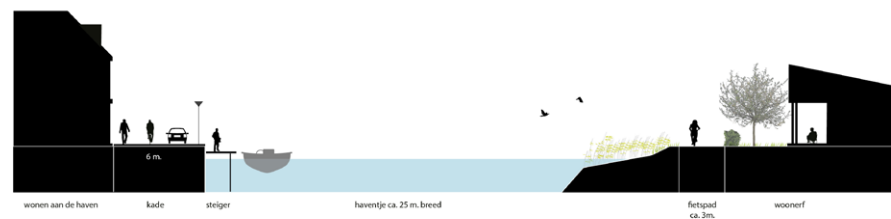

Deinumer vaart in groter verband

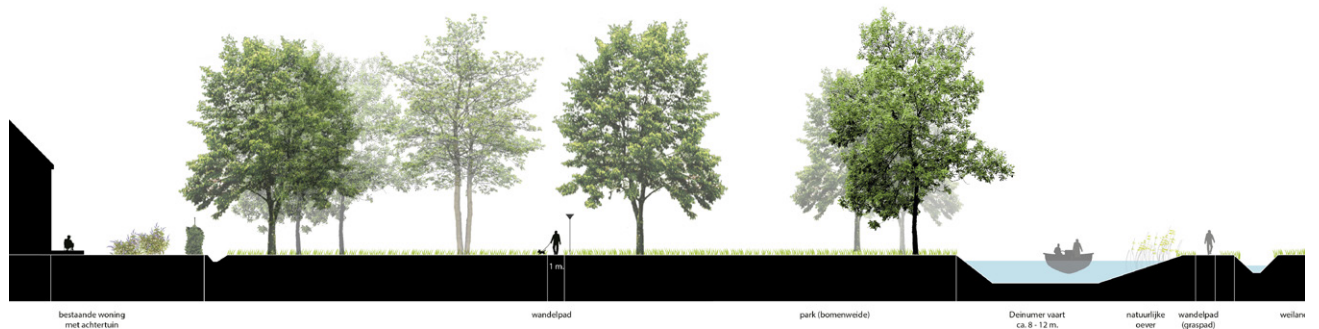
AA'

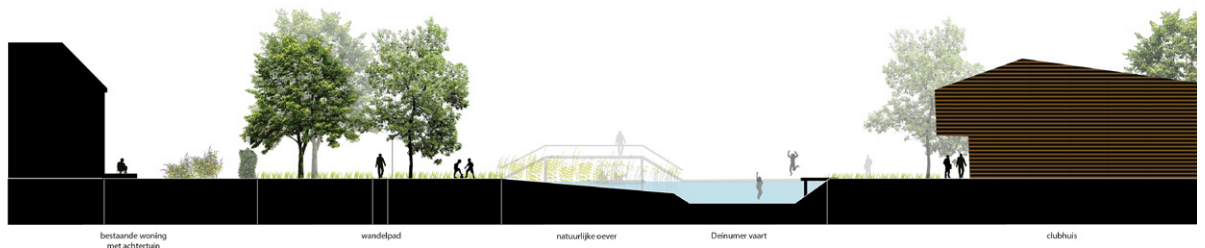
BB'

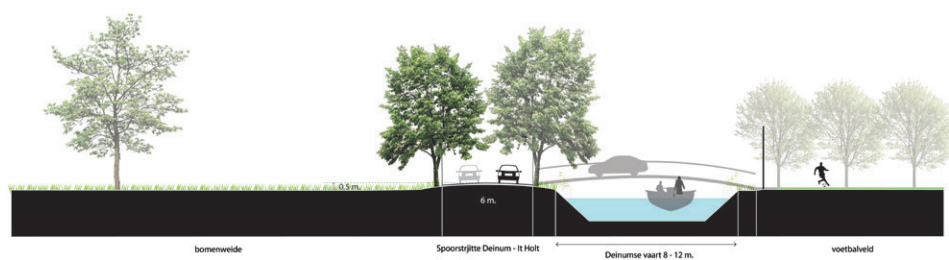
CC'

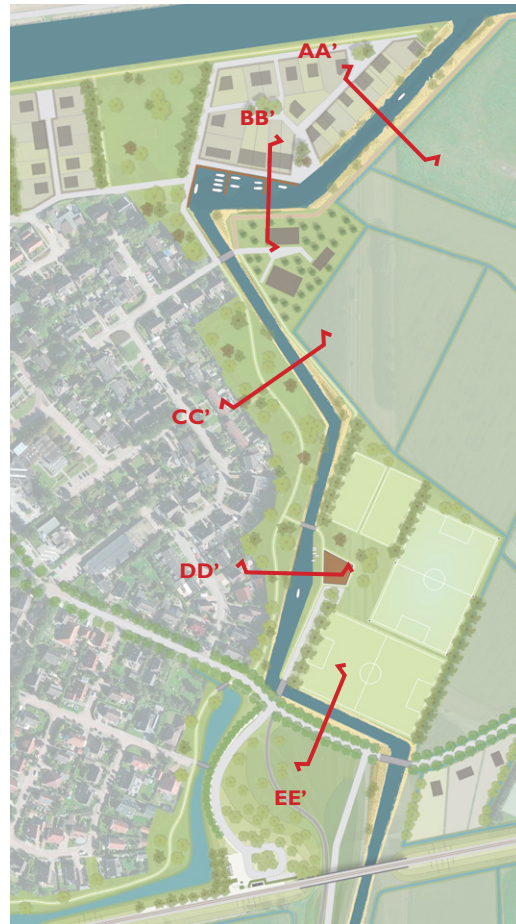

DD'

EE'

Referentiebeelden vaart

benutten huidig
spoorviaduct

herstel verkaveling
t.p.v. oude wegtracé

versterken
beplanting
Hegedyk

brug

nieuw
kunstwerk

verleggen Boksumersoal
om ruimte te maken voor
fietsbrug

rietland

brug over de
Boksumersoal

versterken
beplanting
Hegedyk

aanpassing
kunstwerk

aanpassing
kunstwerk

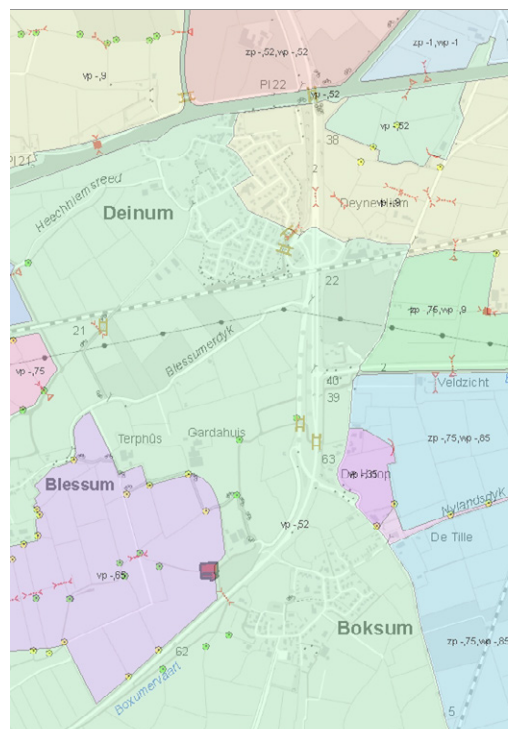
Uitwerking zuidelijk deel Deinum Vaart

Er wordt uitgegaan van een vaarverbinding van 8-12m breed met een doorvaarthoogte van 2.70m. Naast het graven van de nieuwe vaarverbinding moeten nieuwe kunstwerken worden aangelegd en bestaande kunstwerken worden aangepast om voldoende doorvaarthoogte te realiseren.

De vaart heeft in principe natuurlijke oevers, de breedte hiervan varieert. De vaart volgt het verkavelingspatroon en slingert onnadrukkelijk door het landschap.

Uitgangspunt bij de landschappelijke inpassing ter plaatse van het te verwijderen wegtracé van de N31 is om de vaart zo dicht mogelijk tegen de toegangsweg van Deinum aan te leggen en de verkaveling t.p.v. het oude tracé te herstellen en weer in agrarisch gebruik te nemen.

De vaart ligt op boezempeil (-0,52m NAP). Een groot deel van het gebied ligt ook op boezempeil (zie kaart hiernaast), de watergangen kunnen daar op de vaart worden aangesloten en er zijn geen kades nodig. Voor de overige gebieden geldt dat de vaart kades heeft.

Waterpeilen

Referentiebeeld

Basisprincipe Deinum Vaart: 8-12m breed met natuurlijke oevers, de verkavelingsstructuur volgende.

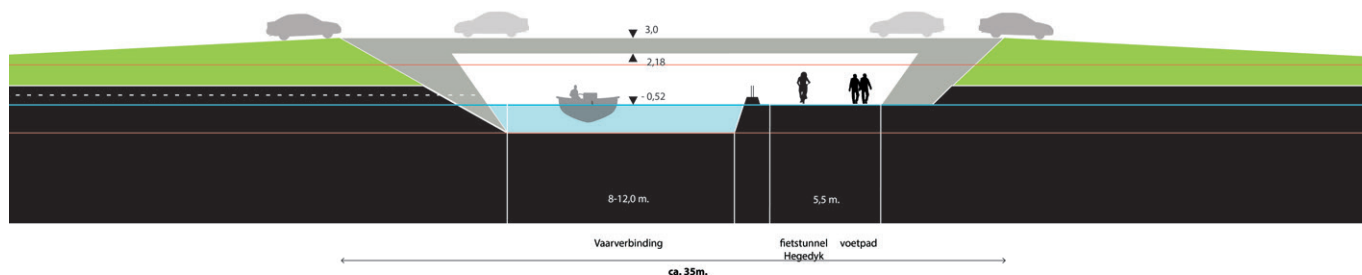
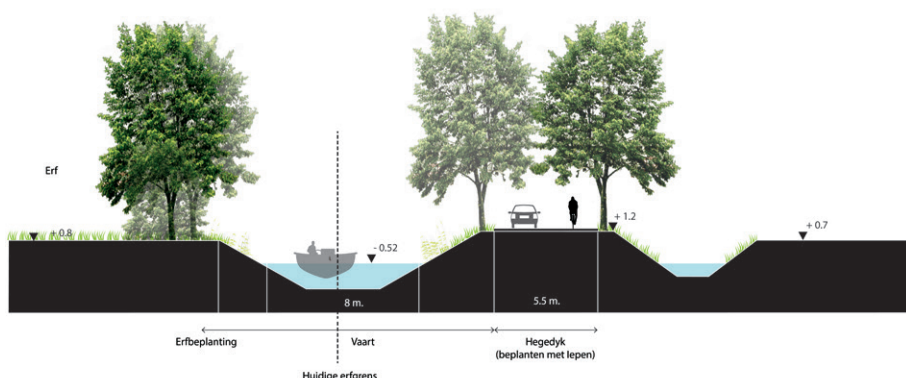
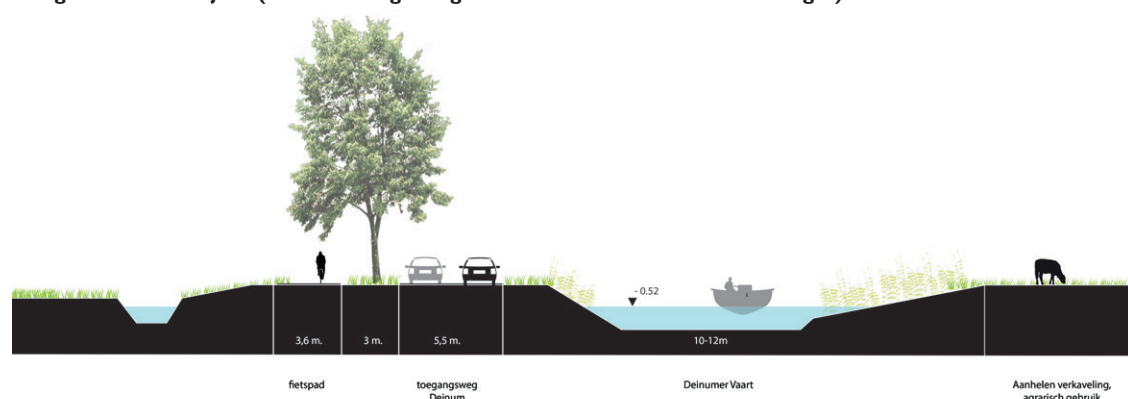
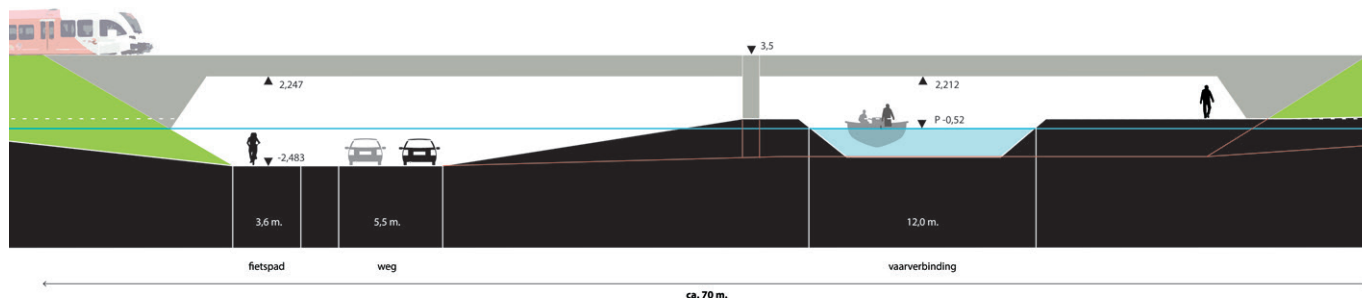
aanpassing
kunstwerk

brug

aanpassing
kunstwerk

aansluiting op
Hilaardervaart

opvaart naar
Boksum

3.3 Woonvelden

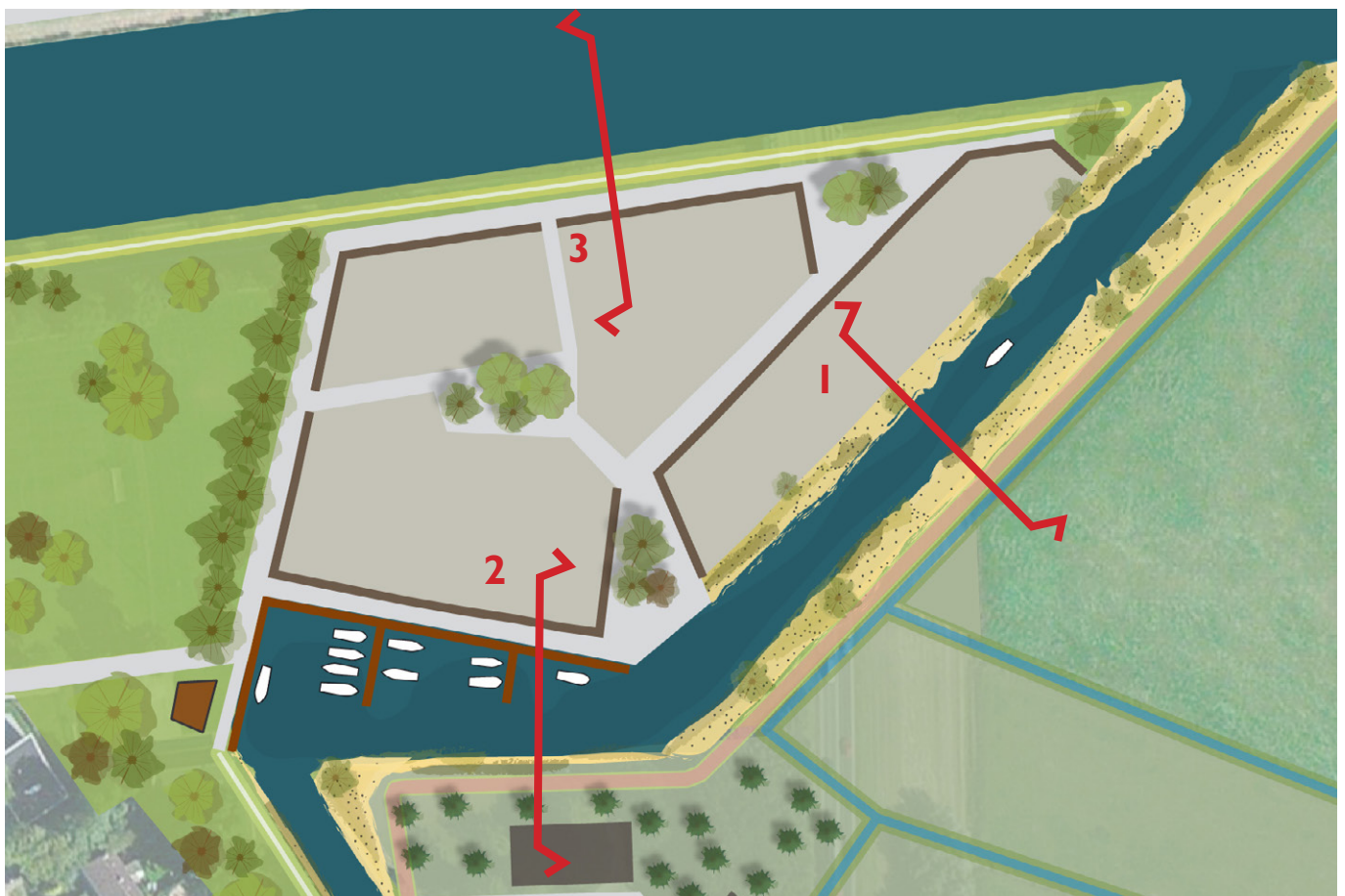
In het inrichtingsplan zijn vier woonvelden opgenomen (zie aanduiding op plankaart hiernaast). Deze kunnen los van elkaar ontwikkeld worden en daarmee gefaseerd uitgevoerd.

Uitwerking woonveld A 'De Punt'

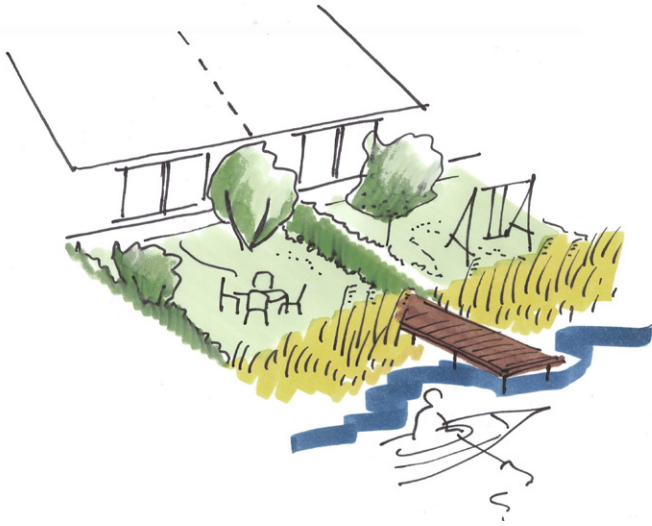
Woonveld A is het grootste woonveld gelegen in de punt tussen het Van Harinxmakanaal en het haventje. Een bijzondere kwaliteit van dit woonveld is het wonen aan verschillende soorten water, elk met hun eigen karakteristiek: het Van Harinxmakanaal met een grootschalig, stoer karakter; de opvaart met een natuurlijk karakter en de haven als nieuw brandpunt in het dorp. Deze verschillende manieren van wonen aan het water zijn uitgangspunt voor de verdere uitwerking van het woonveld. Principes daarbij zijn:

- Het Van Harinxmakanaal blijft openbaar toegankelijk. Behoud van het groene karakter: brede groenstrook met wandelpad. De woningen zijn georiënteerd op het kanaal (voorkanten).
- De kade langs de haven is openbaar toegankelijk en heeft een stenig / dorps karakter. De woningen staan met hun voorkanten naar de haven. De auto is te gast, geen parkeren.
- De opvaart naar de haven kent een landschappelijk, luw karakter. Hier is ruimte voor woningen met hun achtertuin aan het water en een eigen steiger.

Om de mogelijke invullingen te illustreren zijn twee voorbeeldverkavelingen uitgewerkt (zie pg 35). Deze zijn indicatief bedoeld om een indruk te geven van mogelijke uitwerkingen en zullen in het vervolg nader uitgewerkt worden.

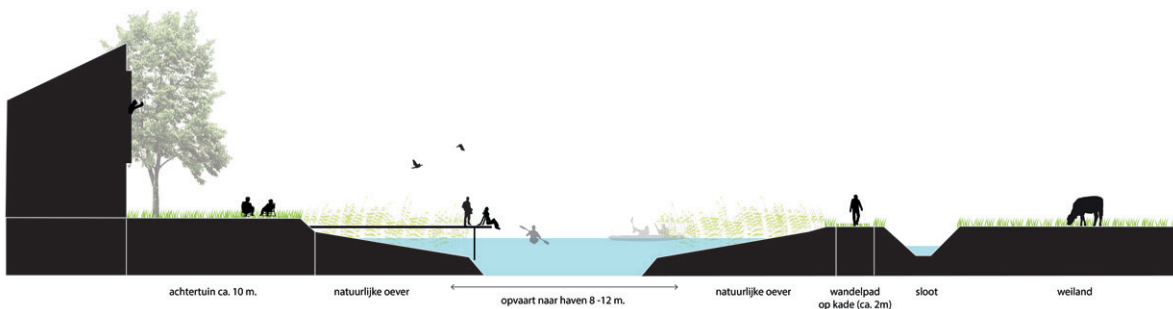

Wonen aan de Deinumer Vaart (doorsnede I)

Beeldkwaliteitsprincipes:

- woningen met achtertuinen op het zuiden, gelegen aan de vaart
- natuurlijke rietoevers langs de opvaart
- ruimte voor houten steiger (privé of collectief)

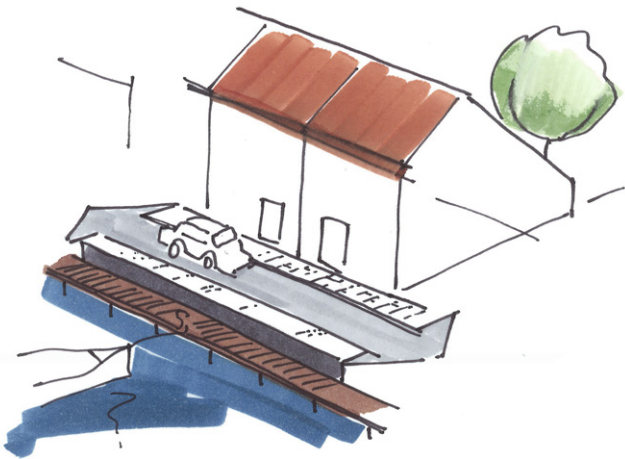
Referentiebeeld wonen aan de opvaart

Referentiebeeld wonen aan de opvaart

Wonen aan de haven

(doorsnede 2)

Beeldkwaliteitsprincipes:

- woningen met voorkanten aan de haven
- openbare kade
- auto te gast, parkeren elders
- informeel, dorps karakter
- woningen direct aan de kade, eventueel met kleine voortuin.

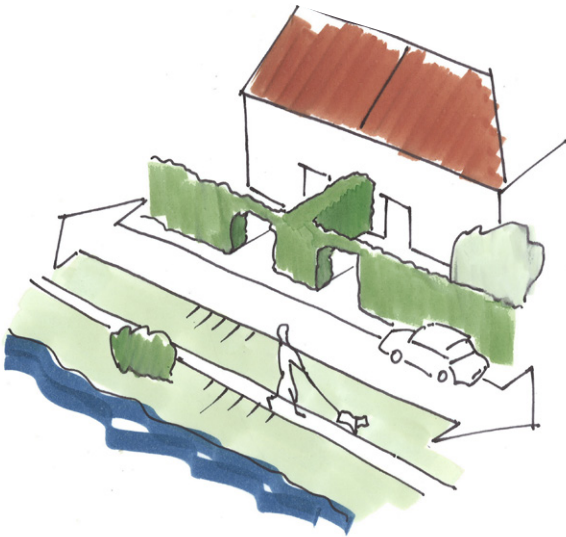

Referentiebeeld: Oude haven Marsum

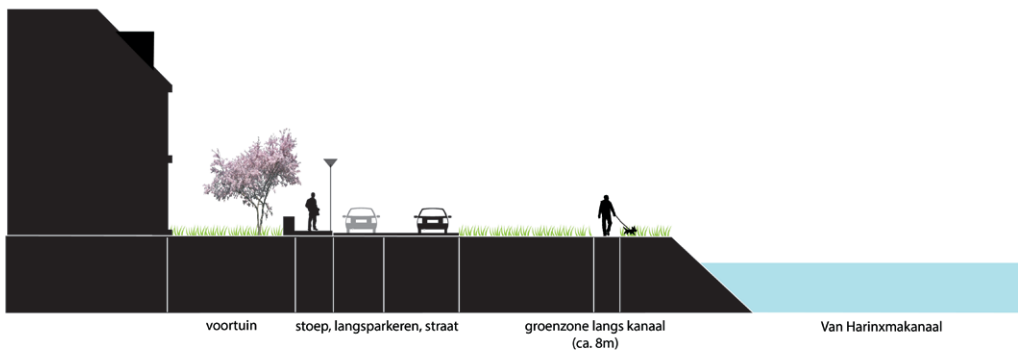
Referentiebeeld wonen aan een haventje

Wonen aan het Van Harinxmakanaal (doorsnede 3)

Beeldkwaliteitprincipes:

- woningen met voorkanten georiënteerd op het kanaal
- doorgaande openbare groenzone met wandelpad
- groen karakter. Voortuinen en hagen
- ruimte voor langsparkeren in straatprofiel

Referentie: Amsterdam Rijnkanaal, Utrecht

Voorbeeldverkaveling (indicatief)

Deze twee voorbeeldverkavelingen geven een beeld van verschillende mogelijke invullingen van het woonveld. Ze zijn indicatief bedoeld, ter illustratie van de mogelijkheden.

Deze verkaveling heeft een meer dorps karakter, met een informele binnenwereld van steegjes en hofjes met een vrij stenig karakter. Gemengde woningtypen (vrijstaand, twee onder 1 kap, rijwoningen) en verschillende kavelformen en afmetingen. Parkeren op eigen terrein, in de parkeerhofjes of langs de straat (bezoekersparkeren).

In deze verkaveling wordt de groene wereld van de bomenweide het woonveld ingetrokken doormiddel van brede grasbermen langs de wegen en een groen binnenhof. Dit hof kan als collectieve tuin worden gebruikt. Parkeren op eigen terrein, op de oprijlaantjes of informeel langs de straat. Tuinen en grasbermen lopen informeel in elkaar over.

Uitwerking woonveld B 'Gemeenschappelijk woonerf'

Dit woonveld ligt als 'vooruitgeschoven post' in het landschap. Het wordt bij voorkeur vormgegeven als een collectief woonerf. Ook hier zijn verschillende invullingen voor mogelijk.

Voorbeeldverkaveling (indicatief, ter illustratie van een mogelijke uitwerking): Wonen in een collectieve boomgaard. Grotere bouwvolumes, alzijdig georiënteerd

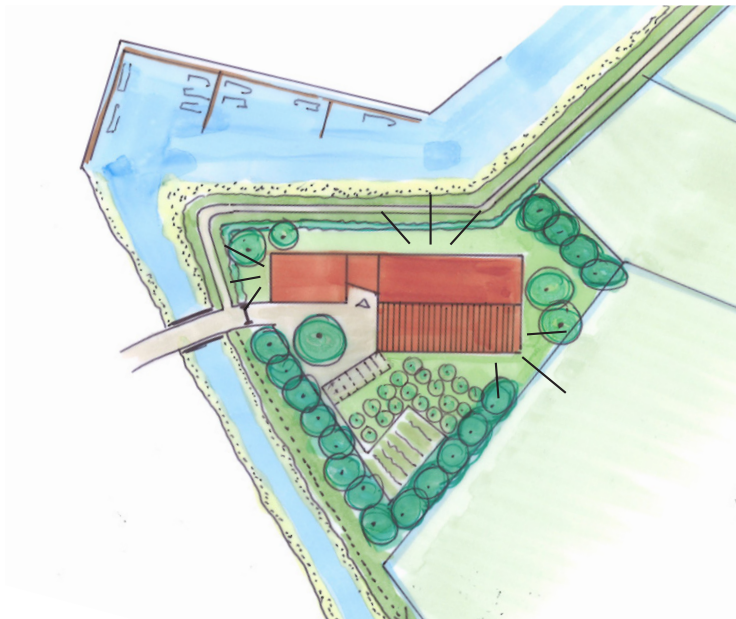
Referentiebeeld: Atelierwoningen Leidsche Rijn

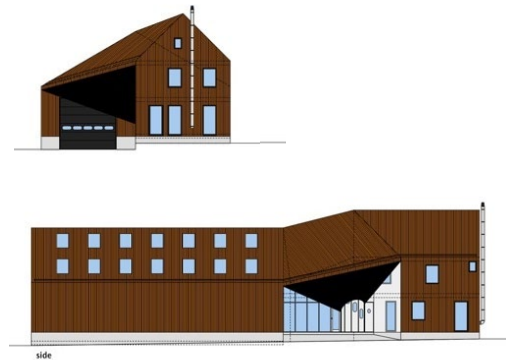
Referentiebeeld Schuurhuis, Onix

Beeldkwaliteitsprincipes:

- grotere bouwvolumes met meerdere woningen per volume
- de groene buitenruimte is collectief, eventueel een paar bescheiden privétuinen
- ruimte voor boomgaarden, moestuinen etc.
- parkeren opgenomen binnen het bouwvolume
- bij meerdere bouwvolumes staan de gebouwen in verschillende richtingen
- afscheiding tussen openbaar pad en collectieve tuin door haag of simpel houten hek
- oriëntatie zowel richting de haven als richting het open landschap, alzijdig, geen achterkanten

Voorbeeldverkaveling (indicatief, ter illustratie van een mogelijke uitwerking): Een moderne variant van de klassieke kop-hals-romp boerderij met moestuin, boomgaard en erfbeplanting

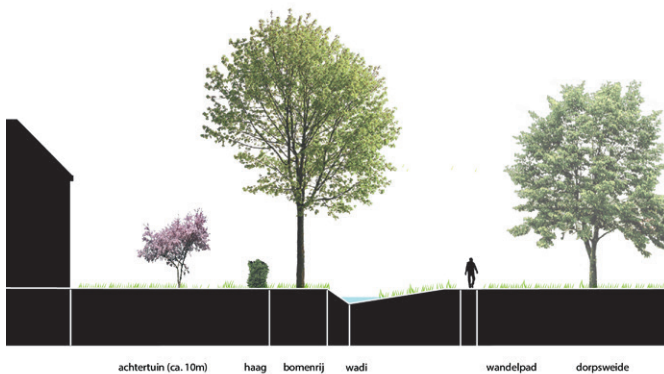
**Moderne Kop-hals-romp boerderij
[bron: Typysk Frysk]**

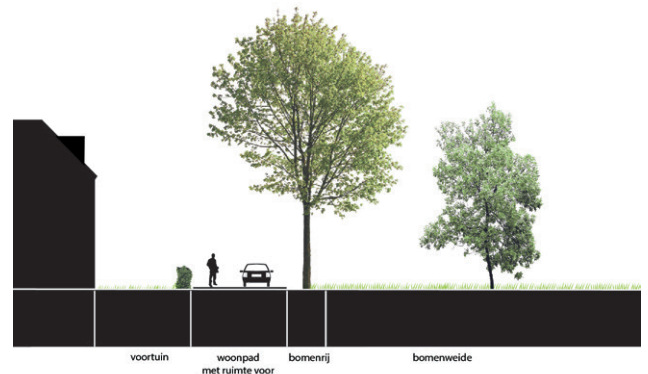
Referentiebeeld Kop-hals-romp boerderij

Uitwerking woonveld C

Dit woonveld vormt een uitbreiding van het rijtje woningen langs de oude haven. Het sluit aan op de bestaande bebouwing van Deinum en voegt zich in deze structuur. Er zijn meerdere verkavelingen mogelijk, hieronder staan twee mogelijke uitwerkingen weergegeven.

achtertuin (ca. 10m) haag bomenrij wadi wandelpad dorpsweide

voortuin woonpad met ruimte voor bezoekersparkeren bomenrij bomenweide

Voorbeeldverkaveling 1. In deze variant worden twee rijtjes gerealiseerd. Principes zijn:

- Tussen de bestaande bebouwing en de nieuwe woningen wordt een achterpad met groenstrook aangelegd
- De straat krijgt een dorpsprofiel, passend bij de straten in de omgeving
- De achterzijde van de woningen aan de dorpsweide worden groen ingepast met een haag, bomenrij en wadi
- Parkeren zoveel mogelijk op eigen terrein, bezoekersparkeren langs de straat

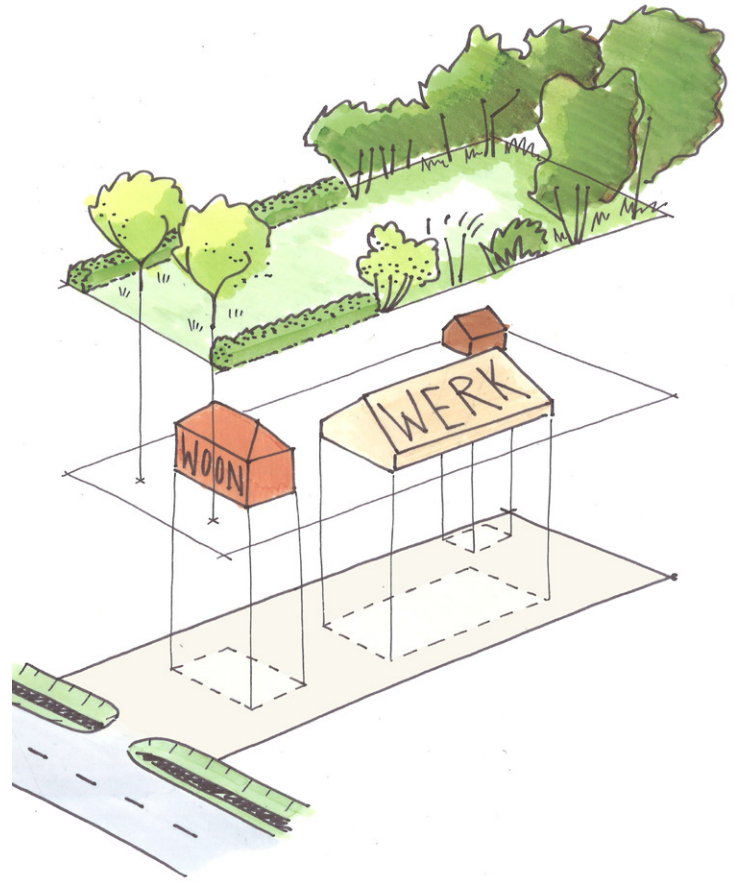
Voorbeeldverkaveling 2. Deze variant bestaat uit twee woonhofjes. Principes zijn:

- Wonen aan een collectief hofje
- Ontsluiting vanaf de weg langs de dorpsweide
- Voorkanten georiënteerd op de dorpsweide
- Tussen de bestaande bebouwing en de nieuwe woningen wordt een achterpad met groenstrook aangelegd
- Parkeren in het hofje of op eigen terrein, ruimte voor extra parkeren langs het woonpad

Uitwerking woonveld D 'Lintwoningen It Holt'

In het verlengde van de bestaande lintwoningen bij It Holt is ruimte voor de ontwikkeling van ca. 3 nieuwe erven. Deze kunnen ingericht worden als woon-werk erf. Uitgangspunten zijn:

- het zijn langgerekte kavels tussen het laantje Deinum-It Holt en de spoorlijn, passend binnen de korrelgrootte van de overige erven aan het lint
- de kavelgrenzen worden beplant met streekeigen erfbeplanting (bv. kastanjes, essen, lindes, iepen)
- de woning staat aan de voorzijde van het kavel en oriënteert zich op de laan, achter het woonhuis is ruimte voor werkgerelateerde bebouwing
- tussen de weg en het kavel loopt een watergang, toegang middels een bruggetje

Uitsnede uit plankaart

voetpad 1,5 m.
halfverhard

zwemsteiger

clubhuis

fietsparkeren

sportlaantje 5,5 m.
halfverharding

haag

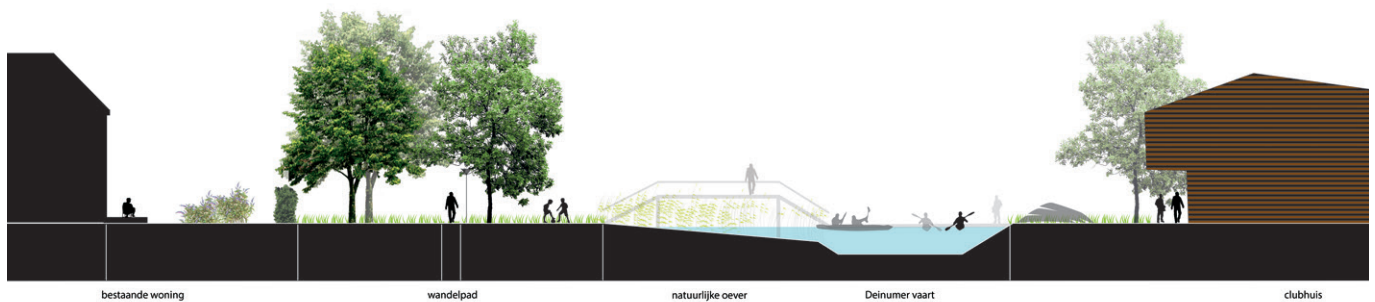
rietoevers

lepen langs
Spoorstrjitte

Inzoom sportaccommodatie 1:500

3.4 Sportvelden

De sportvelden worden verplaatst naar een nieuwe locatie in de dorpsrand. De velden zijn onderdeel van de bomenweide en worden ingepast met bomenrijen (populieren). Ze voegen zich binnen de historische verkavelingsstructuur. Er wordt één gecombineerd gebouw gerealiseerd voor de voetbal-, kaatsbal- en korfbalvereniging. Hier is een brug over de Deinumervaat en ruimte om te zwemmen. De sportvelden worden ontsloten vanaf de Spoortstrjitte. Parkeren gebeurt langs de toegangsweg, onder de bomen, langs de weg is evt. ruimte voor extra overloop parkeren. Er worden twee voetbalvelden van wedstrijdformaat aangelegd, waarvan één van kunstgras en verlicht (aan oostzijde van het gebouw) en twee kaats/korfbalvelden. Er wordt afstand gehouden tot de bestaande woningen aan het Mennerdahof.

Doorsnede A, Door de vaart en het clubhuis, gelegen aan de bomenweide

Doorsnede B, Door de rand van het sportveld.
Groen ingepast met een rij populieren.

Referentiebeelden clubhuis

3.5 Entreegebied

Het grote verkeersknooppunt van de N31 komt te vervallen. Het landschap wordt weer aangeheeld en het historische laantje tussen Deinum en It Holt kan worden hersteld. Deze wordt iets hoger aangelegd en aan weerszijden beplant met laanbeplanting (iepen). Tussen de laan en de sportvelden loopt de Deinumer Vaart.

Het spoorviaduct blijft gehandhaafd. Het talud vanaf het hoger gelegen station naar de toegangsweg wordt hol aangelegd met daarop transparante boombeplanting (essen), als onderdeel van de bomenweide. Bestaande grote bomen worden hierbij waar mogelijk gehandhaafd. Het wegviaduct wordt verwijderd. Bij het station wordt ruimte gemaakt voor de bushalte met keerlus en extra parkeerplekken.

Huidige situatie stationsplein

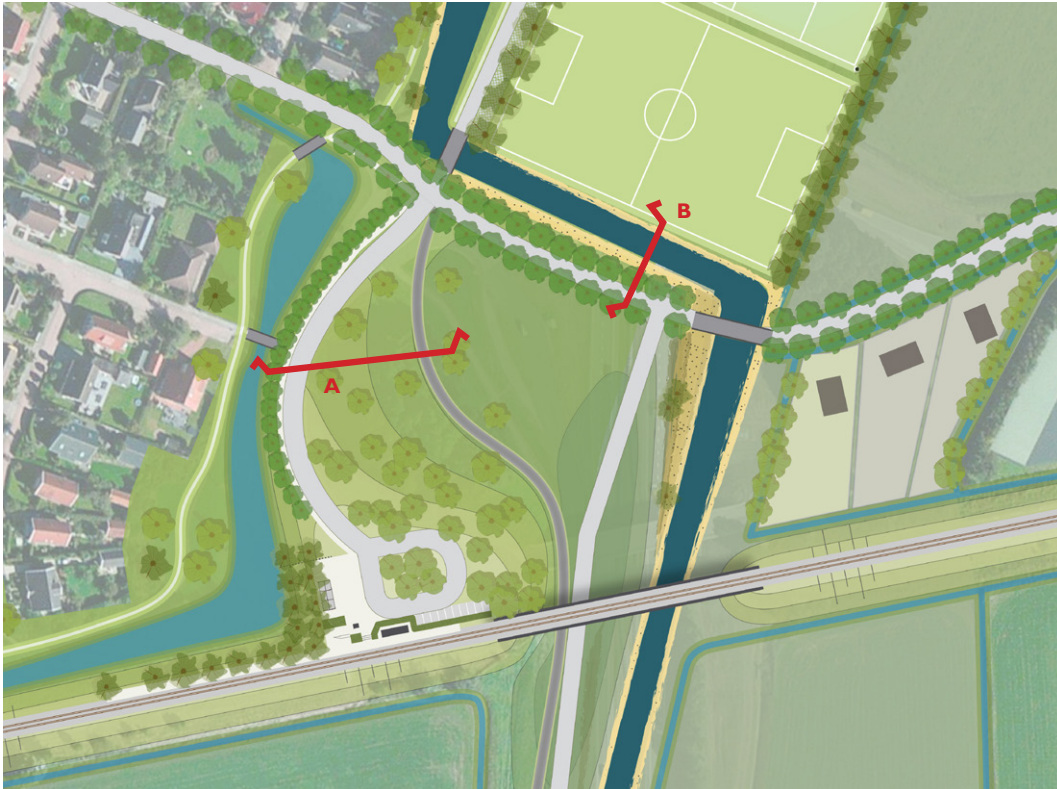
Huidige situatie verkeersknooppunt

Zicht op het dicht beplante talud tussen het station en de N31

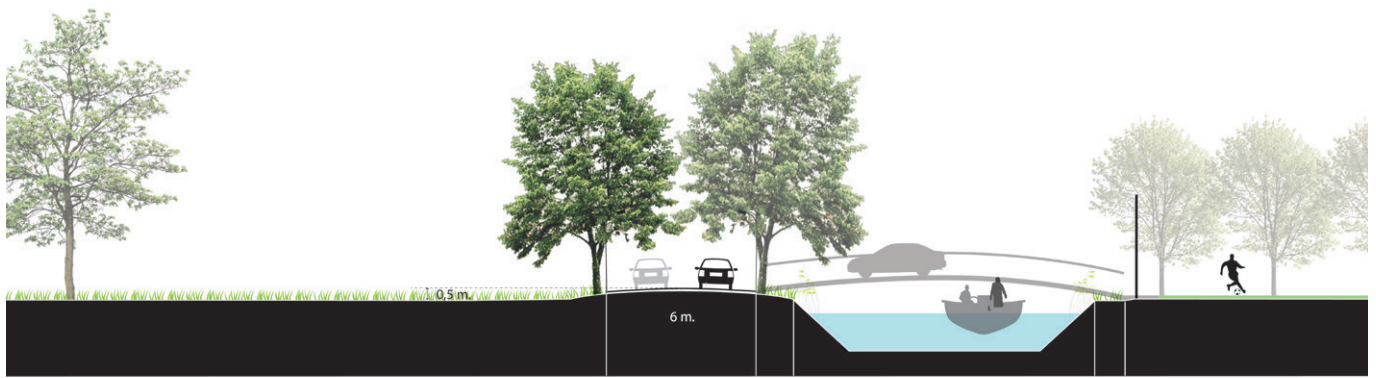

Huidige entree Deinum

stoep weg naar station

Doorsnede A: hol talud met open bomenweide

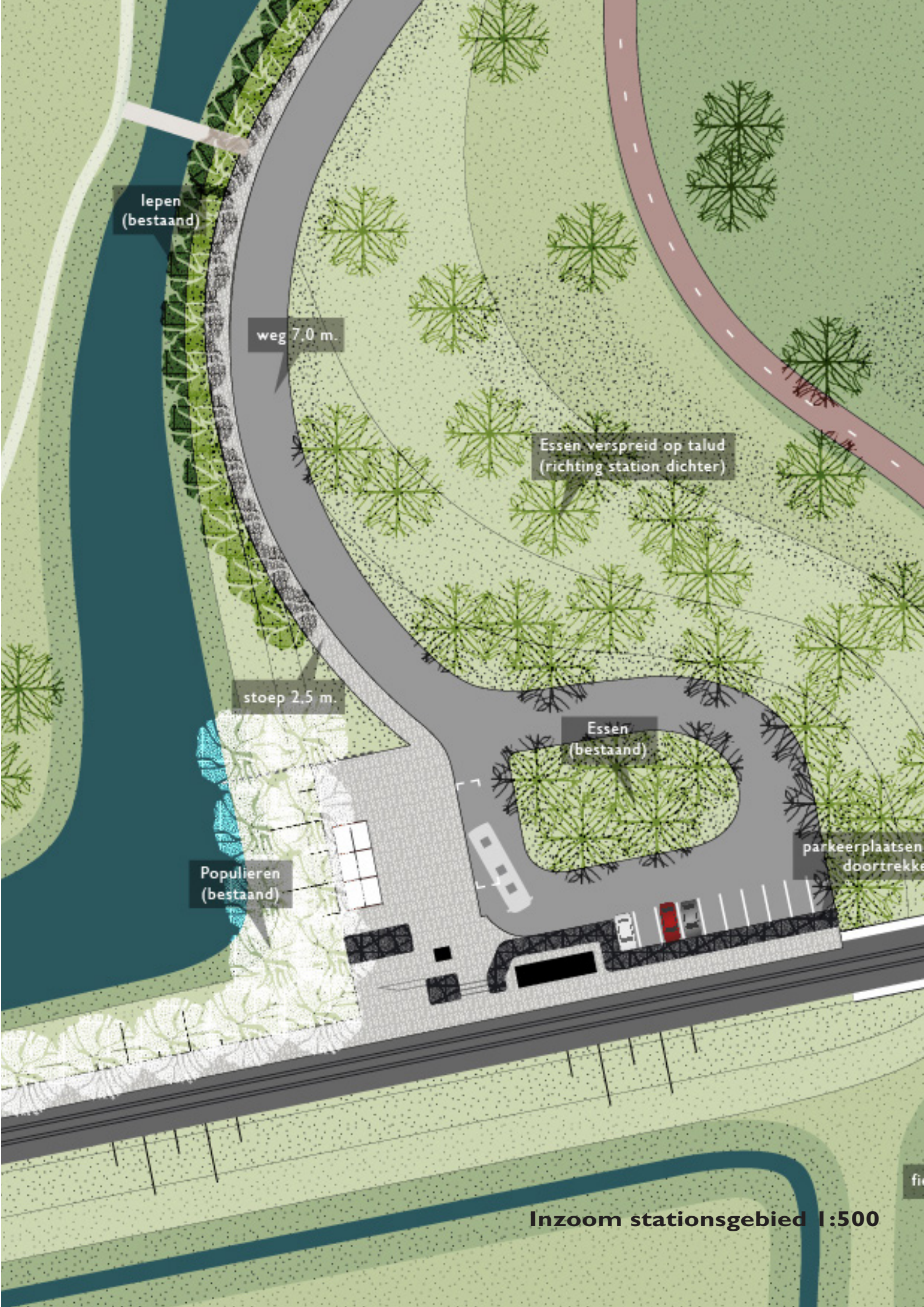
bomenweide

Spoorstrijte Deinum - It Holt

Deinumse vaart 8 - 12 m.

voetbalveld

Doorsnede B: nieuwe toegangslaan naar Deinum, langs de Deinumer Vaart

lepen
(bestaand)

weg 7.0 m.

Essen verspreid op talud
(richting station dicht)

stoep 2.5 m.

Populieren
(bestaand)

Essen
(bestaand)

parkeerplaatsen
doortrekkers

Inzoom stationsgebied 1:500

Aanblik station Deinum nu. Beeld vanaf de huidige N31, gezien vanaf het noorden. Het station ligt rechts verscholen achter de boomgroep. Deinum ligt rechts, uit beeld.

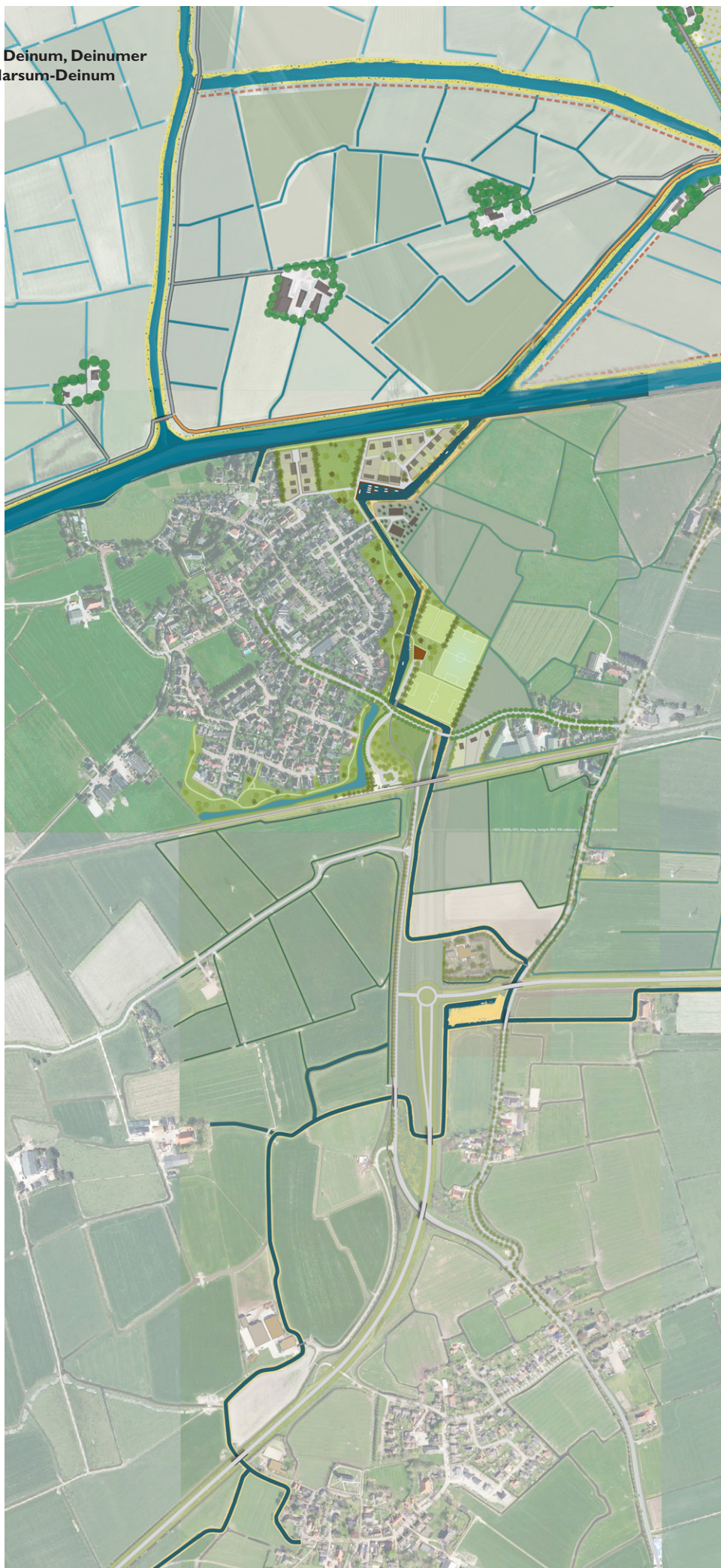

Toekomstige situatie. Links de Deinumer Vaart, welke onder het spoorviaduct doorloopt richting het zuiden. Rechts het opengewerkte talud (onderdeel bomenweide) met doorzicht op het station.

Referentiebeeld: hol talud met open boombeplanting

**Montage Inrichtingsplan Deinum, Deinumer
Vaart en herinrichting Marsum-Deinum**

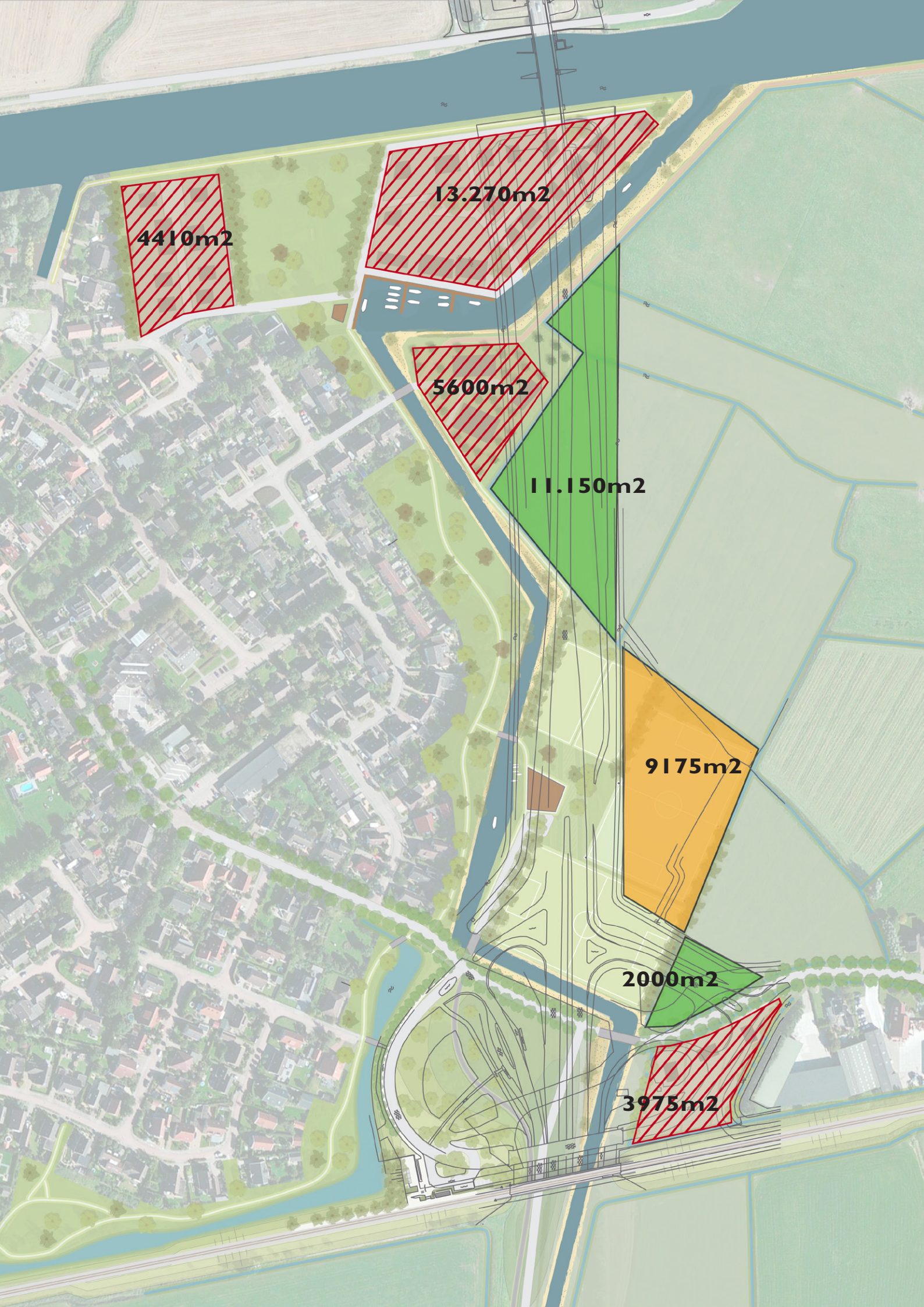

3.6 Beeld op grotere schaal

Op de kaart hiernaast is een beeld opgenomen van Deinum en omgeving waarop te zien is hoe het dorp er na de herinrichting van de oostrand als geheel uit zal komen te zien. Hierop is tevens de beoogde herinrichting van het gebied tussen Marsum en Deinum weergegeven alsook de beoogde vaarverbinding richting het zuiden. Deze kaart is een montage van de betreffende inrichtingsplannen.

In het kaartbeeld hieronder is het fietsroutenetwerk op grotere schaal weergegeven. De positie van de fietsbrug over het Van Harinxmakanaal is nog nader te bepalen. Landschappelijk gaat de voorkeur uit naar plaatsing in de Hegedyk, t.b.v. de continuïteit van deze cultuurhistorische lijn. Dit is hieronder op kaart aangegeven. Een nieuw fietspad vanaf Deinum, langs het Van Harinxmakanaal naar de Hegedyk zorgt voor een directe route richting Ritsumasyl, Marsum en Leeuwarden.

4410m²

13.270m²

5600m²

11.150m²

9175m²

2000m²

3975m²

3.7 Globale oppervlaktes

Op de kaart hieronder zijn de globale oppervlaktes weergegeven.

In het rood de woonvelden.

- totale oppervlakte ca. 27.000m²
- ca. 30-45 woningen

In het groen de oppervlakte binnen de contour van de huidige N31, dat niet zal worden ontwikkeld en weer als agrarisch grondgebied kan worden uitgegeven.

- ca. 13.000m²

In het oranje het gedeelte buiten de contour van de huidige N31 wat wordt heringericht.

- ca. 9000 m²

Tussen de oranje en groene gebieden zal ingezet worden op grondruil.

Weids uitzicht over het open landschap ten oosten van Deinum, zicht op de Hegedyk.
Beeld vanaf de brug N31 over het Van Harinxmakanaal

4 DUURZAAMHEID

4.1 Duurzaamheidsaspecten

De intergemeentelijke structuurvisie Nieuw Stroomland rust op twee belangrijke pijlers: ruimtelijke kwaliteit en duurzaamheid. Duurzaamheid wordt daarbij opgevat als een ruim begrip met drie elementen: sociale (people), economische (profit) en ecologische (planet). Een duurzame samenleving kenmerkt zich door besluitvorming waarbij sociale, economische en ecologische aspecten op een volwaardige en evenwichtige manier betrokken zijn.

Voor Deinum zijn er volop mogelijkheden om tot een duurzame inrichting, gebruik en beheer te komen. Wij noemen hier een aantal voorbeelden van mogelijke maatregelen. Een aantal daarvan hebben al een plek gevonden in het voorliggende inrichtingsplan, deze zijn vet gemarkeerd. Bij de verdere uitwerking van het plan richting uitvoering is het de aanbeveling om de overige aspecten mee te nemen.

Energievraag reduceren:

- Ga bij de ontwikkeling van de woningen en de sportaccommodatie voor energielabel A
- Bouw volgens principes van passiefhuis: aandacht voor een compact ontwerp, een goede zonoriëntatie, natuurlijke ventilatie en isolatie
- Isoleer met een groen dak (biedt ook een veilige vogelbroedplaats en waterbergend vermogen)

Zonnepanelen geïntegreerd in de architectuur

Groene daken

Afvoer regenwater

Eetbaar landschap

Duurzame materialen bij inrichting openbare ruimte

Collectieve ruimte

Natuureducatie

Natuureducatie

Wonen aan ecologische oever

Wadi

Materiaalvraag vergroenen:

- Bouwen volgens 'cradle to cradle principes': herbruikbare of natuurlijke materialen
- Gebruik duurzame materialen in verharding, erfafscheidingen en straatmeubilair (openbare ruimte)
- Grond dat bij het afgraven van de wegtaluds en het uitgraven van de Deinumer Vaart benutten bij eventuele ophoging van de woonvelden.

Duurzame energie opwekken en opslaan:

- Zonnepanelen en zonneboilers op daken, in architectuur geïntegreerd
- Energieproductie uit biomassa (boeren in de omgeving) koppelen aan de nieuwe woningen. In combinatie met GFT-inzameling voor vergisting
- Aansluitpunten voor elektrische auto's
- Warmte-koude opslag

Duurzame waterhuishouding organiseren:

- Regenwater kan worden gebruikt voor doorspoeling toiletten of opgeslagen worden in regenwatertank voor de tuin
- Grijswater wordt gezuiverd in helofytenfilters (langs de vaarverbinding)
- Zwartwater kan vergist worden in een wijk-microvergister
- **Meer ruimte voor waterberging (vaarverbinding + wadi's)**

Duurzaam gebruik:

- Levensloopbestendige woningen
- Flexibel indeelbare wanden en ruimtes
- Voorzien in fysieke en juridische mogelijkheden voor thuiswerken
- **Maak collectieve voorzieningen of woonvormen mogelijk (zie voorbeelduitwerking woonveld B)**
- **Gezamenlijk beheer (of laten beheren) van collectieve woonerven zorgt voor betrokkenheid.**
- **Het woonerf kan uitgewerkt worden als collectieve, ecologische woonvorm (referentie: Eva Lanxmeer, Culemborg)**
- **Goede fietsverbinding richting Ritsumasyl, Boksum, Marsum en Leeuwarden**

Duurzaam landschap:

- Bied ruimte in de inrichting van de bomenweide voor een eetbaar landschap (fruit- en notenbomen, eventueel ook moestuinen, kruidentuinen, bloemenweide)
- **Ecologische betekenis vergroten (bv. natuurvriendelijke oevers, bloesem, bessen, hagen, insectenhotel, vleermuiskasten, compost- en takkenhoop)**
- Biedt speelgelegenheid en natuureducatie voor kinderen

Realisatie woonveld A

Woonveld C: Tijdelijk
gebruik door het dorp

Woonveld B: verpachten,
in agrarisch gebruik

Aanleg vaarverbinding
en bomenweide

Aanleg sportvelden

Herinrichting
stationsgebied

Woonveld D: verpachten,
in agrarisch gebruik

4.2 Flexibiliteit en fasering

Het gebied kan gefaseerd worden ingericht. Daarbij is het zaak om bij het verwijderen van de N31 zoveel mogelijk werk met werk te maken. Met name de ontwikkeling van de woningmarkt is erg onzeker. De woonvelden zijn daarom los van elkaar te ontwikkelen en gefaseerd uit te voeren.

Wij stellen de volgende stappen in de ontwikkeling voor:

1. Het verwijderen van de N31 en het aanheulen van het maaiveld en het verkavelingspatroon. Dit betekent dat de taluds worden afgegraven en het maaiveld rondom het knooppunt deels wordt opgevuld. Het wegviaduct over de N31 wordt verwijderd en het laantje tussen Deinum en It Holt wordt aangelegd. Ook wordt de toegangsweg vanaf het zuiden verlegd en goed aangesloten op de nieuwe laan.
2. De vaarverbinding en het haventje worden aangelegd alsook de verbindende bomenweide. De sportvelden worden verplaatst. Het stationsgebied wordt heringericht, met ruimte voor de nieuwe bushalte.
3. De keuze voor welk woonveld als eerste ontwikkeld wordt is nog vrij. Woonveld A (in de punt) lijkt daarbij een logische keus omdat daarmee het nieuwe haventje wordt ingebed in het dorp en omdat dit woonveld de uitstraling en voldoende massa heeft om de ontwikkeling van Deinum op de kaart te zetten en als 'spin-off' te fungeren voor de rest van de ontwikkeling. Woonerf B kan in de tussentijd worden verpacht en in agrarisch gebruik worden genomen. Dit geldt ook voor de nieuwe lintwoningen bij It Holt; tot deze ontwikkeld worden is agrarisch gebruik mogelijk. Woonveld C kan tijdelijk gebruikt worden door het dorp (verschillende doeleinden mogelijk).

Op de tekening hiernaast is een mogelijke eerste fase aangegeven.

Verdere uitbreiding

Behalve dat het plan kan reageren op een meer bescheiden woonopgave dan uitgangspunt voor deze studie (alleen aanleg fase I), is er binnen het plan ook ruimte voor een iets grotere woonopgave.

In de eerste plaats is er binnen de getekende woonvelden nog enige ruimte om het woningaantal op te voeren. Bijvoorbeeld door ook een aantal appartementen in plaats van grondgebonden woningen te realiseren. Ook kan woonveld C naar het oosten toe iets worden uitgebreid.

Als - op termijn - een grootschaligere uitbreiding gewenst is, zou dit gebaseerd moeten zijn op dezelfde principes: losse woonclusters, verweven met het landschap, organische groei.

De verwachting is dat, bij verdere uitbreiding aan de oostzijde, de afstand tot de Hegedyk té klein wordt. In dat geval zou uitbreiding aan de westzijde onderzocht moeten worden. Uitgangspunt is dat de Hegedyk als lijnvorming element in het landschap herkenbaar en beleefbaar is, met het dorp Deinum op afstand gelegen. Daartoe dient een afstand tot de Hegedyk van ca. 400m aangehouden te worden.

Los van elkaar te ontwikkelen woonvelden

Colofon

Het **'Inrichtingsplan Deinum-Oost'** is opgesteld door **H+N+S landschapsarchitecten**, in opdracht van de **Gemeente Menameradiel**

H+N+S Landschapsarchitecten

Nikol Dietz
Gepke Heun
Astrid Bennink
Dirk Oudes

Gemeente Menameradiel

Gerben Rouwenhorst
Wieger Feddema

Deelnemers Werksessies

Namens de gemeente:

- Tom van Mourik (burgemeester)
- Arend Dijkstra (wethouder)
- Peter Helmus (beleidsmedewerker sport)
- Wieger Feddema (gemeentelijk projectleider Haak om Leeuwarden)
- Gerben Rouwenhorst (beleidsmedewerker ruimtelijke ontwikkeling)

Namens dorpsbelang:

- Anne Terpstra
- Lútsen Kingma
- Johannes de Boer
- Assuerus Jorna

Namens voetbalvereniging Sparta'59:

- Erik-Jan Wijnstra
- Wieger Meijer

Namens kaatsvereniging DTD:

- Hans van de Meer

Namens korfbalvereniging TDK

- Jitsche van der Meer
- Jan Pieter Popken

H+N+S projectnummer 1881

Amersfoort, januari 2014

© H+N+S (2014) Alles uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en / of openbaar gemaakt mits de bron wordt vermeld.

